

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Judicium Ecclesiasticum Seu Decretalium Gregorij IX.
Pont. Max. Liber II.**

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. IV. De Effectu Sententiæ, & Rei judicatæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74990)

De Effectu Sententia, & Rei Judicata.

SUMMARIUM.

78. Effectus sententia sunt primò, quòd revocari, & corrigi nequeat ab eodem Judice.
 79. Exceptiones.
 80. Secundò facit Jus inter partes.
 81. Alijs tamen regulariter nec nocet nec prodest.
 82. § 3. 84. Exceptiones.
 85. Lata à Principe vim Legis habet.
 86. Non verò lata ab inferiore Judice.
 87. Exceptiones.
 88. Tertio per sententiam definitivam finitur lis.

89. Quarto, si pro actore lata sit competit et Actio in factum ad præstandum id, in quo reus est condemnatus; si pro Reo, is habet Exceptionem rei judicata.
 90. Quintò aliquando irrogat infamiam reo condemnato.
 91. Sextò Rescriptum, & sententia contra prius latam, nisi mentio istius fiat, invalida est.
 92. Si justa sit, & hoc petatur, confirmanda est à Superiore.

Effectus Sententia, & Rei judicata complures sunt: reduci tamen possunt ad tria capita; nam aliqui respiciunt Judicem, alij partes litigantes, alij causam, super qua lata est. Hinc
 Queritur 1. quem Effectum Sententia producat ex parte Judicis? R. Facit ut Judex officio suo censeatur functus, sic, ut sententiam à se latam revocare, aut corrigere nequeat, quamvis illam iniquam esse manifestè agnoscat, nisi vel Interlocutoria simplex, vel omnino fuerit nulla. Patet ex l. quod jussit 14. junct. Gloss. fin. & l. Judex § 5. ff. de re judic. Vallens. hic §. 2. n. 2. & §. 5. n. 1. Pirh. n. 85. Sannig. c. 4. n. 1.

Proceditque hoc, ut rectè monet Vallens. l. cit. ut revocari non possit ejusmodi sententia 1. etiam consensu partium. 2. in quacunque causa sive Civili, sive criminali. 3. etiam prætextu erroris, modò iste sententiam non reddat invalidam. 4. etiam intra 10. dies, qui conceduntur ad appellandum. 5. etiam, si in melius reformare Judex eandem vellet. 6. neque hoc locum duntaxat habet quoad negotium principale, sed etiam quoad accessoria v. g. quoad expensarum, aut fructuum condemnationem, vel absolutionem; nam accessorium sequitur principale. 7. nec tantum procedit istud in Judice, qui sententiam illam tulit, sed etiam in successore ejusdem l. post sententiam 9. C. de sentent. & interloc. omn. Judic. Excipitur Princeps, qui & suam, & antecessoris sui sententiam corrigere, emendare, & revocare potest ad nutum suum; quia sententiam revocari non posse, aut mutari habetur ex Jure Civili, quo solutus est Princeps.

Dixi autem 1. revocare, aut corrigere; nam declarare eandem potest, & eodem die supplere, si aliqua omisit, quæ in consequentiam rei, & condemnationis principalis veniunt, ut si omisit imponere restitutionem fructuum, & expensarum &c. l. Paulus 42. ff. de re judic. Dixi 2. Quamvis illam iniquam esse manifestè agnoscat Sequitur ex dictis n. præc. cum enim post la-

tam definitivam, si valida sit, Judex functus sit officio suo, Judex esse quoad causam eandem definit, nisi quoad executionem sententia, quod jam non amplius ad officium illius mercenarium, sed nobile pertinet. Dixi 3. nisi fuerit omnino nulla; nam si ipso Jure nulla sit, revocare eam, & corrigere Judex potest: & ratio est, quia nullam proferendo Judex nondum functus est officio suo l. si accusatoribus 4. C. de accusat. & inscription. l. si ut proponis 5. C. quom. aut quand. Jud. &c. Dixi 4. vel interlocutoria simplex fuerit; nam Interlocutoria simplex, ut n. 36. dictum est, extra casus ibi expressos revocari potest, saltem de Jure Canonico, quidquid sit de Jure Civili, de quo dubium faciunt textus l. quod jussit 14. ff. de re Judic. & l. Divi Fratres 27. princ. ff. de pænis, ubi sine distinctione inter definitivam, & interlocutoriam negatur sententia revocari posse: quod dubium quidam conantur solvere, dum ajunt, textus illos solum intelligendos de sententia definitiva, quæ, quando nomen Sententia simpliciter pronuntiatur, eo nomine sola venire cæteris paribus solet, ut insinuavi n. 20. supra.

Queritur 2. quem effectum producat Sententia ex parte partium? R. Si valet, inter ipsas Jus facit, & ad parendum obligat, nisi ab ea intra decem dies fuerit appellatum c. cum inter 13. §. quamvis h. tit. Ratio est, quia tum pro veritate habetur Reg. 207. ff. de R. J. & pro se habet præsumptionem Juris, & de Jure, quòd sit justa: Estque Præsumptio hæc adeo fortis, ut ejusmodi sententia standum sit, nec instaurari postea lis ita finita possit l. ad solutionem 5. C. de re judic.

Dub. 1. an Sententia, & Res judicata etiam alijs, quàm condemnato, aut victori oblit, vel profit? Videtur respondendum affirmativè; quia, ut modò dictum est, pro veritate habetur. est autem respectu cujuscunque veritas semper eadem; neque enim, quod verum est respectu unius, falsum esse potest respectu alterius. Conf. quia Sententia definitiva, si in rem judicatam transijt, con-

controversijs imponat sineam. non autem imponeret, si non etiam prodesset, vel obesset alijs. ergo &c.

81 Sed dicendum rem judicatam alijs regulariter non prodesse, nec obesse, ut clarè itatur c. *quamvis* 25. h. t. *sepe* 63. & ibi Gloss. in *casu*, & V. *petitoribus* ff. de re judic. l. *res inter alios* 2. C. *quib. res judic. non noceat*, & toto Tit. C. *res int. al. act.* Sc. Ratio est, quia uni per alterum iniqua conditio inferri non debet, ut habetur *Reg. non debet* 74. ff. & *Reg. 22. in 6.* Proceditque hoc, etiamsi eadem causa agatur, vel par sit ratio, & idem utriusque jus; nam alteri personæ potest competere alia defensio, & mutatio personarum facit rem aliam videri l. *an* 14. princ. & l. *si cum uno* 22. ff. de except. rei judic. Conf. nam litigantes contestando litem in Judicio inter se quasi contrahunt in ordine ad eundem Judicem, coram quo litigant l. *licet* 3. §. *idem scribit* 11. ff. de pecul. ergo sicut contractus eos duntaxat obligat, qui in eum consenserunt, non alios, ita etiam ex illo quasi contractu litigantes, non alij requirere debent.

82 Dixi autem, Regulariter; nam plures sunt casus, quibus res inter alios acta etiam alijs prodest, vel obest. Talis est, si is, cui principaliter, & primo loco actio, vel defensio causæ competeat, patitur scienter agere alium c. *quamvis* cit. & l. *sepe* 63. §. *scientibus* ff. de re judic. quia hoc casu consentire videtur, ut alter suo nomine, tanquam Procurator ejusdem, experiatur. Neque obstat, quod ad hoc, ut aliquis agat alterius nomine etsi in favorabilibus sufficiat scientia, & patientia, in prejudicialibus tamen requiratur mandatum; nam ideo alias mandatum requiritur, quia sine mandato non esset persona habilis, & legitima ad agendum pro alio. At in nostro casu is, ad quem res secundario pertinet, jam habet personam legitimam agendi in Judicio; nam proprium deducit jus, igitur modò consentiat is, qui primum locum obtinet, censetur etiam agere ipsius nomine.

2. Si is, qui causam ab aliquo habet, e.g. creditor super re v.g. fundo sibi oppignorato sine ulla protestatione agere passus est debitorem, à quo causam habet; nam etsi actio, & defensio super rei oppignoratae proprietate principaliter debitori, non creditori competat, si tamen ille videns istum super re sibi oppignorata litigare, de jure suo non protestetur, sententia adversus creditorem lata nocebit debitori c. *quamvis*, & l. *sepe* cit. quia in litis à creditore mota prosecutionem visus est consentire. Abb. in c. *quamvis* cit. n. 9. Alex. de Nevo *ibid.* n. 3. Wiest. *hic* n. 90.

83 3. Si jus tertij, vel actio à jure litigantium pendeat. Sic quando contra heredem pronuntiatur Testamentum esse invalidum, hoc ipso etiam legatarius Legatum

suum amplius nequit petere: & quando contra oppignorantem pronuntiatur rem oppignoratam non oppignorantis, sed alterius esse, etiam pignoris jus in eo, qui pignori eam accepit, evanescit l. *lex veltigali* 31. ff. de pignor. & *Hypoth.* quia resolutio jure auctoris, resolvitur etiam jus successoris, nec quisquam plus juris potest transferre in alium, quam ipse habeat.

4. Si omnium vice, & jure litigatum est, ut si unus ex hæredibus sub conditione scriptus, vel apud hostes erat, & interim alius hæres purè scriptus; vel qui in civitate erat, solus actiones intenderit de re, aut actione hæreditaria; nam si postmodum is, qui sub conditione scriptus fuit, impleverit conditionem, vel qui captivus apud hostes detinebatur, ex captivitate redijt, & hæreditatis partem est consecutus, commodum victoriæ, siquam actor retulit, etiam isti proderit l. *si heres* 7. ff. *famil. hercis.*

5. Si causa est individua pluribus communis, seu connexa, ut in servitute; tunc enim si unus ex socijs ratione prædij communis intendat servitutum prædij communem deberi, & obtineat, ejus victoria omnibus proderit l. *loci* 4. §. *si fundus* 3. ff. *si servit. vindic.* nam cum omnes ferè servitutes individuae sint, de individuis autem agere nemo pro parte possit, ideo sententia favorabilis uni prodest etiam alteri, & in contrarium lata contra socium nocet ceteris, nisi dolo, aut culpâ socius fuisset condemnatus.

6. Quando aliorum interest: ubi tamen est distinguendum, utrum isti ad Judicium legitime citati, in eo non comparuerint, an verò nulla illorum sit facta citatio; nam in primo casu etiam ipsis sententia lata nocet; quia censetur etiam inter ipsos judicatum, dummodo citatio ad notitiam ipsorum pervenerit, vel per ipsos iteterit, quo minus perveniret. In secundo, etsi præsumptionem faciat, adeo, ut ijs, tanquam publicâ diffamatione, vel indicijs gravatis, purgatio Canonica indici valeat, res tamen respectu illorum pro judicata non habetur. Videatur Abb. in c. 25. à n. 13. Alex. de Nevo *ibid.* à n. 8. Pith. *ibid.* à n. 32. Wiest. à n. 39.

Dub. 2. an quandoque sententia vim Legis habeat? 85, distinguendo inter eam, quæ lata est à Papa, vel alio supremo Principe, & inter illas, quæ à Judicibus inferioribus latae sunt. Prima regulariter vim Legis habet, & jus facit inter alios inferiores Judices, ita, ut etiam ipsi in similibus causis similiter judicare debeant, prout habetur c. in *causis* 19. h. t. & l. *fin. princ.* C. de Legib. Vivian. in c. 19. cit. Laym. *ibid.* n. 2. Barb. n. 1. & seqq. Pith. n. 19. *hic.* Ratio est, quia Judicium Principis præsumitur integrum, & omnia in eo plenè examinata. Conf. ex praxi, & autoritate utriusque Juris; pleræque enim Leges, & Canones continent sententias, & responsa Principum, ac Pontificum in

Mmm

parti-

particularibus causis, ex quibus sumuntur Regulae universales similiter judicandi in causis similibus. Hinc *l. quod Principi 1. ff. de Constit. Princip.* Ulpianus, *Quod Principi*, ait, *placuit, Legis habet vigorem.*

86 *Posteriores*, seu latae à Judicibus inferioribus, etsi, ut *n. 20.* dictum est, Jus inter partes faciant, vim tamen Legis alios obligantis non habent. Ratio est, quia horum Judicium non praesumitur ita integrum, sicut Principis, nec ipsi habent potestatem condendi Legem, aut interpretandi latas quoad alios extra causam *l. fin. C. de Legib.* Hinc de iisdem Judicibus inferioribus *l. nemo 13. C. de sent. & interl. omn. Judic.* dicitur, *Non exemplis, sed Legibus judicandum esse.* Excipitur, si aliquoties in aliquo Tribunali in similibus causis ita judicatum sit; tunc enim inde orta censetur consuetudo quaedam, quae *Stylus Curiae*, seu *Fori* vocatur, & cons. in eo loco, ubi viget ejusmodi consuetudo, etiam per alios deinceps ita judicandum est.

87 Addidi *regulariter*; nam plures sunt Exceptiones, quibus etiam sententia Papae, vel Principis supremi pro Lege haberi non debet. Et talis est 1. Si sententia non sit definitiva, sed interlocutoria tantum; nam Interlocutoria, nisi sit inserta Corpori Juris communis, vel nisi Princeps interloquendo Jus exponat, aut saltem ea feratur à Principe causam cognitam, & partibus praesentibus non facit Jus generale. Laym. in *c. 19. h. t. n. 2.* Wagn. *ibid. V. ceteri not. 2.* Pirh. *hic n. 20.* 2. Si definitiva quidem sit, sed lata contra absentem contumaciter, qui ad sententiam audiendam citatus noluit comparere; tunc enim non videtur Jus facere inter alios Judices in causis similibus *l. fin. in princ. C. de Legib.* ubi partium praesentia requiritur ad hunc effectum, Limitat Felin. in *c. 19. tit. n. 5.* si causa in praesentia partis sufficienter cognita, & sententia tantum lata fuerit in ejusdem absentia; nam tali casu sententia in ipsum fertur non ob contumaciam, sed ob malam causam, cons. etiam in absentia partis lata Jus debet facere. 3. Si Princeps per dispensationem, vel ex plenitudine potestatis statuerit aliquid, vel decreverit per sententiam contra, vel praeter Jus commune; illud enim ad alios similes casus extendi non debet: & ratio est, quia quod à Lege communi exorbitat, non est producendum ad consequentias *l. quod verò ff. de LL. & quae Princeps alicui ob merita causae indulsit, vel siquam poenam irrogavit, vel si cui sine exemplo subvenit, personam non egreditur, ut habetur l. quod Principi 1. ff. de Constit. Princip.*

88 Queritur 3, quosnam effectus alios producat sententia ex parte causae, & accidentium causae? *n. 1.* per sententiam Definitivam finitur lis, seu controversia *c. jurgantium 2. h. tit.* intellige saltem quoad instantiam Judicij. Zoesl. *hic n. 11.* Pirh. *n. 25.* Ratio est,

quia post latam sententiam definitivam, si valida sit, Judex officio suo functus est, & desinit esse Judex quoad eam causam *l. Judex 55. ff. de re judic.* Vide *n. 78. supra.* Addidi *Definitivam*; nam per Interlocutoriam causa plerumque non dirimitur, vel deciditur *l. post sententiam 9. C. de sent. & interloc. omn. Judic.* nisi vim definitivam habeat.

2. Ex sententia lata pro actore, competit ei *Actio in factum* ad praestandum id, in quo reus condemnatus est *l. auctori 8. C. de reb. credit.* quae est actio personalis, perpetua, & rei persecutoria, & datur tam haeredibus auctoris, quam in haeredes rei condemnati *l. miles 6. §. fin. ff. de Re judic.* Reo autem absoluto per sententiam datur *Exceptio rei judicatae* contra Actorem, ejusque haerem, vel alium ejus nomine agentem *l. rei judicatae 4. ff. de except. rei judic.* Debent enim arma actoris & rei esse paria. Igitur sicut in reum condemnatum, si non satisfaciat sententiam, petitur actionem habet, ita ex diverso, si Actor finitam litem restaurare voluerit de eadem re adversus eandem personam in eadem causa, tunc reo competit *Exceptio rei judicatae.*

3. Sententia definitiva quandoque irrogat infamiam reo condemnato: quod fit 1. in omnibus Judicijs, & Delictis publicis, ut si quis condemnatur de Adulterio, Veneficio &c. 2. In nonnullis privatis, quorum quatuor recensentur *§. ex quibusdam 2. Inst. de poen. temer. litig.* videlicet furtum, rapina, injuria, dolus. Proceditque hoc, etsi de injuria agatur solum civiliter, & ipsa injuria irrogata sit parva; quia Jura simpliciter dicunt, quod damnatus actione injuriarum fiat infamis *c. cum te 23. junct. Gloss. ibid. V. infamia h. t.* 3. In quatuor Contractibus, Deposito, Mandato, Tutela, & Societate, si Depositarium dolo rem destruxit, si tutor dolose versatus est in bonis sui pupilli &c. *l. Praetoris 1. ff. de his, qui notant. infam.* idque ideo in dictis contractibus singulariter constitutum est, quia talis fallit alterum sub specie amicitiae, & duas res amicissimas fidem pariter, & amicitiam laedit. Evitatur infamia haec, si conventus actione famosa procuratorem constituat, qui eum defendat in Judicio; nam etsi postea condemnetur, tamen nec ipse, nec Procurator notatur infamia: & idem est de tutore, Curatore, Haerede *l. furti 6. §. si quis alieno 2. ff. eod.* Excipitur, si causa sit criminalis; nam in Judicio Criminali ordinariè non admittitur Procurator, vel si admittitur, sententia condemnatoria concipitur contra eum, qui Procuratorem misit *l. fin. c. de injur. Gloss. in l. furti cit. V. procurator, Laym. in c. 23. h. tit. n. 4.*

4. Si Rescriptum à Papa impetratum est contra sententiam prius ab eo latam, in quo illius non fit mentio, ipsum, & collatio beneficij per illud facta invalida est, prout sumitur ex *c. cum olim 12. h. tit.* & notat *ibid.*

Abb.

Abb. n. 13. Vivian. in Ration. Gonzal. n. 7. Barbof. n. 1. § seqq. Laym. n. 3. Pirh. n. 91. § seqq. Sann. c. 4. n. 3. Ratio est, quia Papa concedens gratiam posteriorem, nunquam præsumitur velle præjudicare gratiæ prius concessæ, eamque revocare; sed potius præsumitur circumventus ab impetrante, & quod ob multitudinem negotiorum non poterit recordari sententiæ à se prius latæ. Estque hæc Præsumptio Juris, & de Jure, ita, ut probatio in contrarium non admittatur; ut notant Innoc. in c. cit. V. circumventus. Host. V. eod. Pirh. n. 93. Et locum habet, etiam si Rescriptum gratiæ datum sit motu proprio; quia Motus proprius non confirmat gratiam contra præsumptam intentionem concedentis, ut tradit Abb. l. cit. n. 15. Laym. n. 3. præsertim si posterior concessio tendat in præjudicium alterius. Idem dicendum notat Barbof. l. cit. n. 2. de revocatione Sententiæ Interlocutoriæ, factæ ab alio inferiore Judice; nam et si Judex, ut n.

36. dictum est, Interlocutoriæ suam revocare possit, in dubio tamen, si proferat secundam sententiam contrariam primæ, & hujus mentionem non faciat, non censetur primam revocare, sed magis oblivio præsumitur, quam revocatio.

5. Sententia Definitiva ritè, ac justè lata à Superiore confirmanda est, si id petatur. Host. in Summ. hic n. 7. Vivian. in c. ea que 4. eod. in Ration. Barbof. ibid. n. 1. Pirh. hic n. 87. & sumitur ex c. cit. Excipitur, si iniqua sententia esset; tunc enim Judex appellationis non confirmare, sed retractare eandem debet. Oportet tamen injustitiam Sententiæ esse certam; nam si dubia sit, neque in Judicio posteriore Appellationis afferantur probationes, quæ dubium tollant, præsumptio est pro priorè sententiâ; quia semper pro hac standum est, donec de ejus injustitia constet. Gloss. fin. in c. causam 14. in fin. Pirh. hic n. 89. § seq.

§. V.

De Executione Sententiæ.

S U M M A R I U M.

- 93. Quid sit Executio, & que ejus necessitas?
- 94. A quo fieri debeat?
- 95. An etiam à Delegato, & Arbitris?
- 96. 97. Quis exequi sententiam debeat, quando est appellatum?
- 98. Quando executioni mandanda sententia in actionibus criminalibus, & realibus?
- 99. Quando in Actionibus, & debitis personarum?
- 100. 101. In quem, & in cujus bona fieri executio debeat?

- 102. 103. Quo modo, & ordine?
- 104. An cui commissæ est executio, possit admittere Exceptiones adversus executionem sententiæ?
- 105. 106. Utrum Executor mere teneatur exequi sententiam, quam scit esse injustam?
- 107. An tertius interveniens pro suo interesse possit impedire executionem sententiæ in alios latæ?
- 108. 109. An is, contra quem latæ sunt tres sententiæ conformes, admitti debeat ad agendum de nullitate ipsarum?

Postquam Sententia transit in rem judicatam, fieri debet ejusdem Executionis: quæ ultima illius, & usque adeo necessaria perfectio est, ut sicut Leges, executione destitutæ, nihil in Rep. utilitatis, ita & Sententia lata vires ullas non habeat, si executione sit destituta.

Quæritur 1. quid sit Executio, & in quibus Sententijs sit necessaria? *v. Executio describi potest, quod sit Actus Judicialis, quo verè, & naturaliter victori præstatur, quod per Sententiam obtentum est.* R. P. Schmier Proceff. c. 16. n. 156. Dixi 1. Actus Judicialis; quia ad strepitum Judicialis Procelsus pertinet, cujus est complementum. Dixi 2. quo verè, & naturaliter præstatur victori; quia per hoc Executio in actum redigitur, quod citra fictionem Juris res adjudicata in se, & natura sua, non in æquivalenti tradatur. Dixi 3. quod per sententiam obtentum est: quo innuitur discrimen inter Sententiam, & Executionem; per illam enim res victori verbis,

& ore tantum addicitur; at in Executione ipso facto præstatur.

Quoad necessitatem illius distinguendum est inter Sententiam condemnatoriam, & absolutoriam; nam in priorè opus executione est, non in posteriore, quoad rem principaliter petitam, & in Judicium deductam: & ratio est; quia reus absolutus id, super quo contendebat in Judicio, jam habet, & adversus actoris impetitionem impostèrum Exceptione rei judicatæ satis defenditur, ut proinde Judicis factio non sit opus. Excipitur, quando reus non tantum in Judicio absolutus, sed simul actor in expensis condemnatus est; quoad has enim etiam opus executione habet. Vide Gaill. l. 1. obs. 113. n. 13.

Quæritur 2. à quo fieri executio debeat? *v. non potest fieri ab ipso victore, sed debet fieri à Judice, qui Sententiam tulit, si quidem Ordinarius sit.*

Dixi 1. quod non possit fieri à victore per l. miles 6. §. qui judicati 2. ff. de re judic.

Mmm 2

ubi